

Jak odhalit falešnou zprávu

„Falešné zprávy“ (fake news) a dezinformace – úmyslně zmanipulované informace, jejichž cílem je oklamat příjemce – jsou stále častějším celosvětovým jevem. Sociální média a jejich nástroje pro personalizaci umožňují snáze šířit falešné příběhy. Často využívají emocí, aby upoutaly pozornost a kliklo na ně co nejvíce lidí, a to z ekonomických nebo ideologických důvodů. Dokonce i pro mladé lidi, kteří mají v digitální oblasti přehled, je obtížné zjistit, které zprávy jsou zmanipulované. Co je důležité, šest z deseti zpráv, které jsou sdíleny na sociálních médiích, si uživatel, který je sdílel, předtím vůbec nepřečetl. Přibližně 85 % Evropanů vnímá „falešné zprávy“ jako problém ve své vlastní zemi a 83 % osob je považuje za problém pro demokracii obecně. Tento kompas vám pomůže orientovat se v oceánu informací a nezabloudit ve lžích a dezinformacích.

8. PŘIPOJTE SE K BOŘITELŮM MÝTŮ⁽²⁾

Udržujte si přehled o nejnovějších tricích a příbězích, které používají ti, kdo šíří dezinformace. Nahlaste nepravdivé zprávy. Řekněte o tom svým přátelům.

7. PŘEMÝŠLEJTE, ZDA NEJSTE ZAUJATÍ

Někdy je příběh prostě příliš dobrý nebo zábavný na to, aby byl pravdivý. Zhluboka se nadechněte, porovnejte jej se spolehlivými zdroji a zachovejte chladnou hlavu.

6. ZAMYSLETE SE, NEŽ BUDETE NĚCO SDÍLET

Příběh by mohl být zkreslením skutečných nebo starých událostí – nebo by mohlo jít o satiru. Titulek by mohl být navržen tak, aby vyvolal silné emoce. Pokud se událost skutečně stala, budou o ní spolehlivá média informovat.

1. ZKONTROLUJTE OBSAH

Jsou fakta a čísla přesná? Je článek zaujatý? Důvěryhodné sdělovací prostředky uvádějí jednostranná stanoviska ve vyhrazené části – rubrice pro názory čtenářů, nikoli ve zpravodajství.

2. ZKONTROLUJTE DANÉ MÉDIUM

Znáte ho? Vypadá URL adresa zvláště? Zkontrolujte oddíl „O nás“. Kdo je za tímto médiem? Kdo ho financuje? Přesvědčte se, co říkají jiné (důvěryhodné) zdroje.

3. ZKONTROLUJTE AUTORA

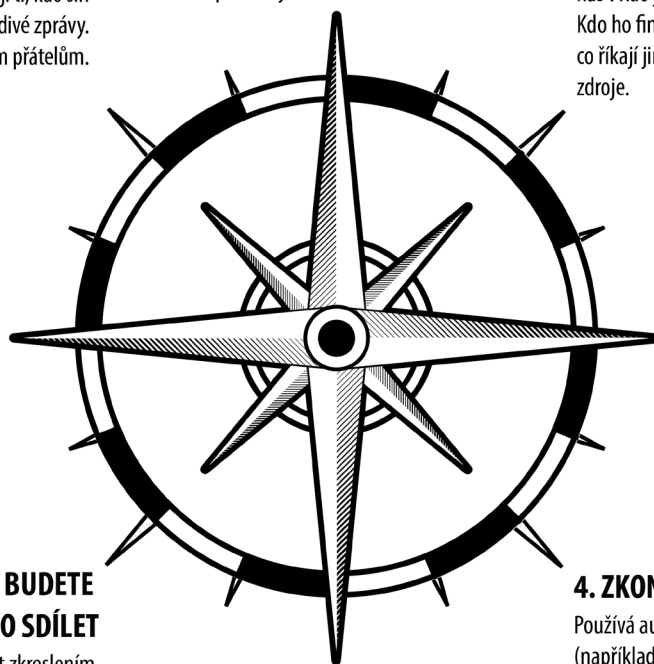
Existuje tato osoba vůbec? U uznávaného novináře lze vždy najít informace o jeho předchozí práci. Pokud si autor vymyslel své jméno (nebo ho nezmiňuje), je pravděpodobné, že i zbytek je falešný.

4. ZKONTROLUJTE ZDROJE

Používá autor spolehlivé zdroje (například zavedené a respektované sdělovací prostředky)? Jsou citovaní odborníci skutečnými znalci? Pokud příběh používá anonymní zdroje (nebo nepoužívá žádné zdroje), mohl by být smyšlený.

5. ZKONTROLUJTE OBRÁZKY

Obrázky jsou působivé a lze je snadno zmanipulovat. Vyhledávání obrázku může prokázat, zda již byl použit dříve v jiném kontextu. Plugin InVID⁽¹⁾ vám může pomoci zjistit manipulaci s videonímky nebo obrázky.

1) Stáhněte si plugin z [projektu InVID](#).

2) Sledujte například [@EUvsDisinfo](#)/[@EUvsDisinfo](#), [@DFRLab](#)/[@DFRLab](#) nebo [@StopFakingNews](#)/[@stopfakeukraine](#).

Revidovaná verze sdělení „Ve stručnosti“, které bylo zveřejněno v březnu 2017.

